॥प्रथमः प्रश्नः॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः॥

प्रजनेनं ज्योतिंर्भिर्देवतांनां ज्योतिर्विराद्धन्दंसां ज्योतिर्विराङ्घाचौं उग्नौ सं तिष्ठते विराजमि सम्पंद्यते तस्मात्तज्ञ्योतिंरुच्यते द्वौ स्तोमौं प्रातःसवनं वहतो यथां प्राणश्चांपानश्च द्वौ माध्यंन्दिन् स् सवनं यथा चक्षुश्च श्रोत्रं च द्वौ तृतीयसवनं यथा वाक्रं प्रतिष्ठा च पुरुषसम्मितो वा एष यज्ञोऽस्थूंरिः (१)

यं कामं कामयंते तमेतेनाभ्यंश्जृते सर्व्ध् ह्यस्थूरिणाभ्यश्जुतें-ऽग्निष्टोमेन वै प्रजापंतिः प्रजा अंसृजत् ता अंग्निष्टोमेनेव पर्यगृह्णात्तासां परिंगृहीतानामश्वत्रोऽत्यंप्रवत् तस्यांनुहाय् रेत् आदंत्त् तद्गंदंभे न्यंमार्द्गस्माद्गद्भो द्विरेता अथों आहुर्वडंबायां न्यंमार्डिति तस्माद्वडंबा द्विरेता अथों आहुरोषंधीषु (२)

न्यंमार्डिति तस्मादोषंध्योऽनंभ्यक्ता रेभन्त्यथों आहुः प्रजासु न्यंमार्डिति तस्माँद्यमौ जांयेते तस्मांदश्वत्रो न प्र जांयत् आत्तरेता हि तस्माँद्वर्हिष्यनंबक्कृप्तः सर्ववेदसे वां सहस्रे वावंक्कृप्तोऽति ह्यप्रंवत् य एवं विद्वानंग्निष्टोमेन् यजंते प्राजांताः प्रजा जनयंति परि प्रजांता गृह्णाति तस्मांदाहुर्ज्येष्टयज्ञ इतिं (३)

प्रजापंतिर्वाव ज्येष्ठः स ह्यंतेनाग्रेऽयंजत प्रजापंतिरकामयत् प्र जायेयेति स मुंख्तस्त्रिवृतं निरंमिमीत् तमृग्निर्देवतान्वंसृज्यत गायत्री छन्दों रथन्तर सामं ब्राह्मणो मंनुष्यांणामुजः पंशूनां तस्मात्ते मुख्यां मुख्तो ह्यसृंज्यन्तोरंसो बाहुभ्यां पश्चदशं निरंमिमीत् तमिन्द्रों देवतान्वंसृज्यत त्रिष्टुप्छन्दों बृहत् (४)

सामं राज्ञन्यों मनुष्यांणामविः पशूनां तस्मात्ते वीर्यांवन्तो वीर्यां द्यासृज्यन्त मध्यतः संप्तद्रशं निरंमिमीत् तं विश्वं देवा देवता अन्वंसृज्यन्त जगंती छन्दों वैरूप साम् वैश्यों मनुष्यांणां गावः पशूनां तस्मात्त आद्यां अन्नधाना द्यासृज्यन्त तस्माद्भ्या रेसोऽन्येभ्यो भूयिष्ठा हि देवता अन्वसृज्यन्त पत्त एंकवि १शं निरंमिमीत् तमनुष्टुप्छन्दः (५)

अन्वंसृज्यत वैराज सामं शूद्रो मंनुष्यांणामश्वः पशूनां तस्मात्तौ भूतसङ्कामिणावश्वंश्च शूद्रश्च तस्मांच्छूद्रो यज्ञेऽनंवक्रुप्तो न हि देवता अन्वसृंज्यत तस्मात्पादावुपं जीवतः पत्तो ह्यसृंज्येतां प्राणा वै त्रिवृदंर्धमासाः पंश्चदशः प्रजापंतिः सप्तदशस्त्रयं इमे लोका असावांदित्य एंकवि १ श्वतस्मन्वा एते श्रिता एतस्मिन्प्रतिंष्ठिता य एवं वेदैतस्मिन्नेव श्रंयत एतस्मिन्प्रतिं तिष्ठति॥ (६)

अस्थृंरिरोपंधीषु ज्येष्ठयुज्ञ इतिं बृहदंनुष्टुप्छन्दः प्रतिष्ठिता नवं च॥६॥———[१]

प्रातःस्वने वै गांयत्रेण छन्दंसा त्रिवृते स्तोमांय ज्योतिर्दधंदेति त्रिवृतां ब्रह्मवर्चसेनं पश्चद्शाय ज्योतिर्दधंदेति पश्चद्शेनौजंसा वीर्येण सप्तद्शाय ज्योतिर्दधंदेति सप्तद्शेनं प्राजापृत्येनं प्रजनंनेनैकविश्शाय ज्योतिर्दधंदेति स्तोमं एव तथ्स्तोमांय ज्योतिर्दधंदेत्यथो स्तोमं एव स्तोमम्भि प्र णयिति यावन्तो वै स्तोमास्तावन्तः कामास्तावन्तो लोकास्तावन्ति ज्योतीर्थ्येतावंत एव स्तोमानेतावंतः कामानेतावंतो लोकानेतावंन्ति ज्योतीश्र्य्यवं रुन्थे॥ (७)

तार्वन्तो लोकास्वर्येदश चारा [२]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति स त्वै यंजेत् यौंऽग्निष्टोमेन् यजंमानोऽथ्
सर्वस्तोमेन यजेतेति यस्यं त्रिवृतंमन्तर्यन्तिं प्राणाः स्तस्यान्तर्यन्ति

प्राणेषु मेऽप्यंस्दिति खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यस्यं पश्चदशमंन्त्यंन्तिं वीर्यं तस्यान्तयंन्ति वीर्यं मेऽप्यंस्दिति खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यस्यं सप्तदशमंन्तयंन्तिं (८)

प्रजां तस्यान्तर्यन्ति प्रजायां मेऽप्यंसदिति खलु वै युज्ञेन् यजंमानो यजते यस्यैकविष्शमंन्तर्यन्तिं प्रतिष्ठां तस्यान्तर्यन्ति प्रतिष्ठायां मेऽप्यंसदिति खलु वै युज्ञेन् यजंमानो यजते यस्यं त्रिणवमंन्तर्यन्त्यृत् श्र्श्च तस्यं नक्षत्रियां च विराजंमन्तर्यन्त्यृतुषु मे-ऽप्यंसन्नक्षत्रियायां च विराजीतिं (९)

खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यस्यं त्रयस्त्रिष्शमंन्तुर्यन्तिं देवतास्तस्यान्तर्यन्ति देवतांसु मेऽप्यंसदिति खलु वै युज्ञेन यर्जमानो यजते यो वै स्तोमानामवमं पंरमतां गच्छंन्तुं वेदं पर्मतांमेव गंच्छति त्रिवृद्धै स्तोमांनामवमस्त्रिवृत्पंरमो य एवं वेदं परमतांमेव गंच्छति॥ (१०)

स्प्तदुशमंन्तुर्यन्तिं विराजीति चतुंश्चत्वारि शच॥ २॥ — [३]

अङ्गिरसो वै स्त्रमांसत् ते सुंवर्गं लोकमायन्तेषा हिविष्मा श्रेश्च हिविष्कृचाहीयेतान्तावंकामयेता स्वर्गं लोकमियावेति तावेतं द्विरात्रमंपश्यतां तमाहरतां तेनांयजेतां ततो वै तौ सुंवर्गं लोकमेतां य एवं विद्वान्द्विरात्रण यजंते सुवर्गमेव लोकमेति तावेतां पूर्वेणाऽहाऽगंच्छतामुत्तरेण (११)

अभिप्रवः पूर्वमहंर्भवित गित्रक्तंरं ज्योतिष्टोमोऽग्निष्टोमः पूर्वमहंर्भविति तेज्ञस्तेनावं रुन्धे सर्वस्तोमोऽतिरात्र उत्तंर्ष् सर्वस्याऽऽस्ये सर्वस्यावंरुद्धे गायत्रं पूर्वेह्न्थ्सामं भविति तेजो वै गांयत्री गांयत्री ब्रंह्मवर्च्सं तेजं एव ब्रंह्मवर्च्समात्मन्धंते त्रेष्टुंभमुत्तंर् ओजो वै वीर्यं त्रिष्टुगोजं एव वीर्यमात्मन्धंते रथन्तरं पूर्वं (१२)

अह्न्थ्सामं भवतीयं वै रंथन्तरम्स्यामेव प्रतिं तिष्ठति बृहदुत्तरेऽसौ वै बृहद्मुष्यांमेव प्रतिं तिष्ठति तदांहुः क्वं जगंती चानुष्टुप्चेतिं वैखान्सं पूर्वेऽह्न्थ्सामं भवति तेन् जगंत्यै नैतिं षोड्श्युत्तरे तेनांनुष्टुभोऽथांहुर्यथ्संमानें-ऽर्धमासे स्यातांमन्यत्रस्याह्नों वीर्यमनुं पद्येतेत्यंमावास्यांयां पूर्वमहंर्भवृत्युत्तंरस्मिन्नुत्तंरुन्नानैवार्धमासयौर्भवतो नानांवीर्ये भवतो हिवष्मंन्निधनं पूर्वमहंर्भवित हिवष्कृत्निधनमुत्तंरं प्रतिष्ठित्यै॥ (१३)

उत्तरेण रथन्तुरं पूर्वेऽन्वेकंवि॰शतिश्च॥३॥_____[४]

आपो वा इदमग्रें सिल्लमांसीत्तस्मिन्यजापंतिर्वायुर्भूत्वाचंर्थ्स इमामंपश्यत्तां वंराहो भूत्वाहंरत्तां विश्वकंमां भूत्वा व्यंमादर्थ्साप्रंथत् सा पृथिव्यंभवृत्तत्पृथिव्ये पृथिवित्वन्तस्यांमश्राम्यत्प्रजापंतिः स देवानंसृजत् वसूँत्रुद्रानांदित्यान्ते देवाः प्रजापंतिमब्रुवन्त्र जांयामहा इति सौंऽब्रवीत् (१४)

यथाहं युष्मा इस्तप्सासृक्ष्येवं तपंसि प्रजनंनिमच्छध्वमिति तेभ्योऽग्निमायतेनं प्रायंच्छदेतेनायतेनेन श्राम्यतेति तैं-ऽग्निनायतेनेनाश्राम्यन्ते संवथ्सर एकां गामंसृजन्त तां वसुंभ्यो रुद्रेभ्यं आदित्येभ्यः प्रायंच्छन्नेता र रक्षध्वमिति तां वसंवो रुद्रा आदित्या अरक्षन्त सा वसुंभ्यो रुद्रेभ्यं आदित्येभ्यः प्राजायत् त्रीणि च (१५)

श्तानि त्रयंस्त्रि शतं चाथ सैव संहस्रतम्यंभवते देवाः प्रजा-पंतिमब्रुवन्थ्सहस्रेण नो याज्येति सौंऽग्निष्टोमेन वसूनयाजयत्त इमं लोकमंजयन्तचांददुः स उक्थ्येन रुद्रानयाजयतें-उन्तरिक्षमजयन्तचांददुः सोंऽतिरात्रेणांदित्यानयाजयतेंऽमुं लोकमंजयन्तचांददुस्तदन्तरिक्षम् (१६) व्यवैंर्यत् तस्मांद्रुद्रा घातुंका अनायत्ना हि तस्मांदाहुः शिथिलं वै मध्यममहंस्त्रिरात्रस्य वि हि तद्वैर्यतेति त्रैष्टुंभं मध्यमस्याह्र आज्यंम्भवित संयानांनि सूक्तानिं शश्सित षोड्शिनरं शश्स्तयह्रो धृत्या अशिंथिलं भावाय तस्मांत् त्रिरात्रस्यांग्निष्टोम एव प्रंथममहंः स्यादथोक्थ्योऽथांतिरात्र एषां लोकानां विधृत्यै त्रीणिंत्रीणि शतान्यंन्चीनाहमव्यंवच्छिन्नानि ददाति (१७)

पूषां लोकानामनु सन्तंत्यै दृशतं न विच्छिन्द्याद्विराजं नेद्विच्छिनदानीत्यथ् या संहस्रतम्यासीत्तस्यामिन्द्रंश्च विष्णुंश्च व्यायंच्छेता स इन्द्रोंऽमन्यतानया वा इदं विष्णुंः सहस्रं वर्क्षत् इति तस्यांमकल्पेतां द्विभाग इन्द्रस्तृतींये विष्णुस्तद्वा एषाभ्यनूँच्यत उभा जिंग्यथुरिति तां वा एतामंच्छावाकः (१८)

पुव शर्षस्त्यथ् या संहस्रतमी सा होत्रे देयेति होतांर् वा अभ्यतिरिच्यते यदंतिरिच्यते होतानांत्रस्यापयिता-थांहुरुन्नेत्रे देयेत्यतिरिक्ता वा एषा सहस्रस्यातिरिक्त उन्नेतर्त्विजामथांहुः सर्वेभ्यः सद्स्येभ्यो देयेत्यथांहुरुदाकृत्या सा वशं चरेदित्यथांहुर्ब्रह्मणे चाग्नीधे च देयेति (१९)

द्विभांगं ब्रह्मणे तृतींयमुग्नीधं ऐन्द्रो वै ब्रह्मा वैष्णुवों-ऽग्नीद्यथैव तावकंल्पेतामित्यथांहुर्या कंल्याणी बंहुरूपा सा देयेत्यथांहुर्या द्विंरूपोभ्यतंएनी सा देयेति सहस्रंस्य परिगृहीत्यै तद्वा एतथ्सहस्रस्यायंन सहस्र स्तोत्रीयाः सहस्रं दक्षिणाः सहस्रंसिमातः सुवर्गो लोकः सुवर्गस्यं लोकस्याभिजित्यै॥ (२०)

अब्रुवीच् तदन्तरिक्षन्ददात्यच्छावाकश्च देयेतिं सप्तचंत्वारिश्शच॥७॥————[५]

सोमो वै सहस्रंमिवन्द्त्तिमन्द्रोऽन्वंविन्द्त्तौ युमो न्यागंच्छ्तावंब्रवीदस्तु मेऽत्रापीत्यस्तु ही(३) इत्यंब्रूता १ स यम एकंस्यां वीर्यं पर्यपश्यिद्यं वा अस्य सहस्रंस्य वीर्यं बिभूर्तीति तावंब्रवीदियं ममास्त्वेतद्युवयोरिति तावंब्रूता १ सर्वे वा एतदेतस्यां वीर्यम् (२१)

परि पश्यामोऽ श्यामा हं रामहा इति तस्याम श्यामाहं रन्त् तामप्रम् प्रावेशयन्थ्योमायो देहीति सा रोहिणी पिङ्गलै केहायनी रूपं कृत्वा त्रयंस्त्रिश्याता च त्रिभिश्चं श्रातेः सहो देत्तस्माद्रोहिण्या पिङ्गलयै केहायन्या सोमंं क्रीणीयाद्य एवं विद्वान्नोहिण्या पिङ्गलयै केहायन्या सोमंं क्रीणाति त्रयंस्त्रिश्याता चैवास्यं त्रिभिश्चं (२२)

श्तैः सोमंः क्रीतो भंवित सुक्रीतेन यजते ताम्पस् प्रावेशयित्रन्द्रायोदेहीति सा रोहिणी लक्ष्मणा पष्ठौही वार्त्रघ्नी रूपं कृत्वा त्रयेश्विश्शता च त्रिभिश्चं श्तैः सहोदैत्तस्माद्रोहिणीं लक्ष्मणां पष्ठौहीं वार्त्रघ्नीं दद्याद्य एवं विद्वान्नोहिणीं लक्ष्मणां पष्ठौहीं वार्त्रघ्नीं ददाति त्रयंश्विश्शचैवास्य त्रीणिं च श्तानि सा दत्ता (२३) तस्मांत (२४)

इति ब्रूयादथान्यां ब्रूयादियं ममेति तथांस्य तथ्सहस्रमप्रंतिगृहीतं भवत्युभयतपुनी स्यात्तदांहुरन्यतपुनी स्याध्यहस्रं पुरस्तादेतमिति यैव वर्रः (२५) कल्याणी रूपसंमृद्धा सा स्याथ्सा हि वरः समृद्धौ तामुत्तंरेणाग्नींध्रं पर्याणीयाहवनीयस्यान्तें द्रोणकलशमवं घ्रापयेदा

भवति तामफ्सु प्रावेशयन् यमायोदेहीति सा जरंती

मूर्खा तंज्जघन्या रूपं कृत्वा त्रयंस्नि शता च त्रिभिश्चं शतैः सहोदैत्तस्माञ्जरंतीं मूर्खां तंज्जघन्यामंनुस्तरंणीं कुर्वीत य एवं विद्वाअरेतीं मूर्खा तंज्जघुन्यामंनुस्तरंणीं कुरुते त्रयंस्त्रि शचैवास्य

त्रीणिं च शतानि सामुष्मिं ह्योके भंवति वागेव संहस्रत्मी

वरो देयः सा हि वर्रः सहस्रमस्य सा दत्ता भवति तस्माद्वरो न प्रंतिगृह्यः सा हि वर्रः सहस्रंमस्य प्रतिगृहीतं भवतीयं वर

जिंघ्र कलशं मह्युरुधांरा पर्यस्वत्या त्वां विशन्त्वन्दंवः समुद्रमिव सिन्धंवः सा मां सहस्र आ भंज प्रजयां पृशुभिः सुह पुनुर्मा विंशताद्रयिरितिं प्रजयैवैनं पशुभीं रय्या सम् (२६) अर्धयति प्रजावाँन्पशुमात्रंयिमान्भंवति य एवं वेद तयां

सहाग्रीं प्रेत्यं पुरस्तांत्प्रतीच्यां तिष्ठंन्त्यां जुह्यादुभा जिंग्यथुर्न परां जयेथे न परां जिग्ये कतरश्चनैनोः। इन्द्रंश्च विष्णो यदपंस्पृधेथां त्रेधा सहस्रं वि तदैरयेथामितिं त्रेधाविभक्तं वै त्रिरात्रे सहस्र रं साह्स्रीमेवैनां करोति सहस्रंस्येवैनां मात्रांम् (२७)

करोति रूपाणि जुहोति रूपैरेवैना समर्थयित तस्यां उपोत्थाय कर्णमा जंपेदिडे रन्तेऽदिते सरंस्वति प्रिये प्रेयसि महि विश्वंत्येतानि ते अघ्निये नामांनि सुकृतंं मा देवेषुं ब्रूतादितिं देवेभ्यं एवैनमा वेदयत्यन्वेनं देवा बुंध्यन्ते॥ (२८)

एतदेतस्यां वीर्यमस्य त्रिभिश्चं दत्ता संहस्रत्मी तस्मदिव वर्ः सं मात्रामेकात्रचंत्वारि<u>र्</u>शाचं॥८॥[६] सहस्रतम्यां वै यजंमानः सुवर्गं लोकमंति सैन५ं सुवर्ग

सहस्रतम्या वे यजमानः सुवृगे लोकमीते सेन सुवृगे लोकं गमयति सा मां सुवृगं लोकं गमयेत्याह सुवृगमेवेनं लोकं गमयति सा मा ज्योतिष्मन्तं लोकं गमयेत्याह ज्योतिष्मन्तमेवेनं लोकं गमयति सा मा सर्वान्युण्याँ लोकान्गमयेत्याह सर्वानेवेनं पुण्याँ लोकान्गमयति सा (२९)

मा प्रतिष्ठां गंमय प्रजयां प्रशुभिः सह पुनुर्मा विंशताद्र्यिरितिं प्रजयेवेनं प्रशुभी र्य्यां प्रतिष्ठापयति प्रजावांन्पशुमात्रंयिमान्भंवित् य एवं वेद् तामुग्नीधे वा ब्रह्मणे वा होत्रे वोद्गात्रे वाध्वर्यवें वा दद्याथ्महस्रमस्य सा दत्ता भवित सहस्रमस्य प्रतिगृहीतं भवित यस्तामविद्वान् (३०)

प्रतिगृह्णाति तां प्रति गृह्णीयादेकांसि न सहस्रमेकां त्वा भूतां प्रति गृह्णामि न सहस्रमेकां मा भूता विश मा सहस्रमित्येकांमेवैनां भूतां प्रतिं गृह्णाति न सहस्रं य एवं वेदं स्योनासिं सुषदां सुशेवां स्योना मा विंश सुषदा मा विंश सुशेवा मा विंश (३१)

इत्यांह स्योनेवेन र सुषदां सुशेवां भूता विंशति नैन र हिनस्ति ब्रह्मवादिनों वदन्ति सहस्रं सहस्रतम्यन्वेती(३) संहस्रतमी र सहस्रा(३)मिति यत्प्राची मृथ्मृजेथ्सहस्र सहस्रतम्यन्वेती(३) सहस्रतम्यन्वेती(३) सहस्रतम्यन्वेयात्तथ्सहस्रं मप्रज्ञात्र संवर्गं लोकं न प्रजानीयात्प्रतीची मृथ्मृजेति ता र सहस्रमन् पूर्यावर्तते सा प्रजानती सुंवर्गं लोकमेति यर्जमानम्भ्यथ्मृजिति क्षिप्रे सहस्रं प्रजायत उत्तमा नीयते प्रथमा देवान्यं च्छिति॥ (३२)

लोकान्गंमयति सार्विद्वान्थ्सुशेवा मार्विश् यर्जमानुं द्वादेश च॥४॥————[७]

अत्रिरददादौर्वाय प्रजां पुत्रकामाय स रिरिचानी-ऽमन्यत् निर्वीर्यः शिथिलो यातयामा स एतं चंतूरात्रमंपश्यत् तमाहंरत्तेनांयजत् ततो वै तस्यं चत्वारो वीरा आजायन्त सुहोता सूँद्गाता स्वध्वर्युः सुसंभेयो य एवं विद्वाङ्श्चंतूरात्रेण यजेत् आस्यं चत्वारो वीरा जायन्ते सुहोता सूँद्गाता स्वध्वर्युः सुसंभेयो ये चंतुर्विष्शाः पर्वमाना ब्रह्मवर्चसं तत् (३३)

य उद्यन्तः स्तोमाः श्रीः सात्रिः श्रद्धादेवं यजेमानं चृत्वारि वीर्याणि नोपानम्न्तेजं इन्द्रियं ब्रह्मवर्चसमुन्नाद्यः स एताःश्चतुर्श्चतुंष्टोमान्थ्सोमानपश्यत्तानाहंर्त्तैरंयजत् तेजं एव प्रंथमेनावांरुन्थेन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्च्सं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन् य एवं विद्वा १ श्वतुरश्चतुंष्टोमान्थ्सोमानाहरंति तैर्यजंते तेजं एव प्रंथमेनावं रुन्थ इन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्च्सं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन् यामेवात्रिर्ऋद्धिमार्भोत्तामेव यजंमान ऋध्नोति॥ (३४)

त्तेनं प्वाधारंग चारा [८]
जमदंग्निः पृष्टिंकामश्चतूर् त्रेणांयजत् स एतान्योषार्थः
अपुष्यत्तस्मांत्पिलृतौ जामदंग्नियौ न सं जांनाते एतानेव
पोषांन्युष्यित् य एवं विद्वा इश्चेतूर त्रेण यजंते पुरोडाशिन्यं उपसदो
भवन्ति पृशवो वै पुरोडाशः पृश्नेवावं रुन्धे ऽत्तं वै पुरोडाशोऽन्नमेवावं रुन्धे ऽन्नादः पृश्नमान्भेवित् य एवं विद्वा इश्चेतूर त्रेण
यजंते॥ (३५)

संव्थ्यरो वा इदमेकं आसीथ्सोऽकामयतुर्तू-थ्सृंजेयेति स एतं पंश्ररात्रमंपश्यत्तमाहर्त्तेनायजत् ततो वे स ऋतूनंसृजत् य एवं विद्वान्पंश्ररात्रेण यजते प्रैव जायते त ऋतवः सृष्टा न व्यावर्तन्त त एतं पंश्ररात्रमंपश्यन् तमाहर्न्तेनायजन्त ततो वे ते व्यावर्तन्त (३६)

य एवं विद्वान्पंश्चरात्रेण यजंते वि पाप्मना भ्रातृंच्येणा वंतिते सार्वसेनिः शौचेयोंऽकामयत पशुमान्थस्यामिति स एतं पंश्चरात्रमाहंरत्तेनांयजत् ततो वै स सहस्रंं पृशून्प्राप्नोद्य एवं विद्वान्पंश्वरात्रेण यजंते प्र सहस्रं पुशूनांप्रोति बबुरः प्रावाहिणिरकामयत वाचः प्रविदिता स्यामिति स एतं पंश्वरात्रमा (३७)

अहुर्त्तेनायजत् ततो वै स वाचः प्रविद्ताभेवद्य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजेते प्रविद्तिव वाचो भेवत्यथों एनं वाचस्पतिरित्याहुरनांप्तश्चतूरात्रोऽतिरिक्तः षड्रात्रोऽथ् वा एष सं प्रति यज्ञो यत्पश्चरात्रो य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजेते सम्प्रत्येव युज्ञेनं यजते पश्चरात्रो भेवति पश्च वा ऋतवंः संवथ्सरः (३८)

ऋतुष्वेव संवथ्सरे प्रतिं तिष्ठत्यथो पश्चांक्षरा पङ्काः पाङ्कां यज्ञां यज्ञमेवावं रुन्धे त्रिवृदंग्निष्टोमो भवति तेजं एवावं रुन्धे पश्चद्शो भवतीन्द्रियमेवावं रुन्धे सप्तद्शो भवत्यत्राद्यस्यावंरुद्धा अथो प्रैव तेनं जायते पश्चविष्शांऽग्निष्टोमो भवति प्रजापंतेरास्य महाव्रतवांन्त्राद्यस्यावंरुद्धी विश्वजिथ्सवंपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजिंत्ये॥ (३९)

ते व्यावर्तन्त प्रविद्ता स्यामिति स एतं पंश्चगुत्रमा संवथ्सगैऽभिजिंत्यै॥४॥———[१०]

देवस्यं त्वा सिवृतुः प्रस्वें ऽश्विनों बाहुभ्यां पूष्णो हस्तांभ्यामा दंद इमामंगृभ्णत्रश्नामृतस्य पूर्व आयुंषि विदर्थेषु कृव्या। तयां देवाः सुतमा बंभूवुर्ऋतस्य सामन्थ्यरमारपंन्ती। अभिधा असि भुवंनमसि यन्तासि धुर्तासि सोंऽग्निं वैश्वानुर सप्रथसं गच्छु

विभूर्मात्रा प्रभूः पित्राश्वोऽसि हयोऽस्यत्योऽसि नरोऽस्यर्वासि

सप्तिरिस वाज्यंसि वृषांसि नृमणां असि ययुर्नामांस्यादित्यानां पत्वान्विह्यम्रये स्वाहा स्वाहैन्द्राम्निभ्याः स्वाहां प्रजापंतये स्वाहा विश्वेंभ्यो देवेभ्यः स्वाहा सर्वांभ्यो देवेतांभ्य इह धृतिः स्वाहेह विधृंतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमंतिः स्वाहा भूरंसि भुवे त्वा

भव्यांय त्वा भविष्युते त्वा विश्वैभ्यस्त्वा भूतेभ्यो देवां आशापाला एतं देवेभ्योऽश्वं मेधांय प्रोक्षितं गोपायत॥ (४१) रन्तिः स्वाहा द्वावि १ शतिश्व॥१॥🕳

आयंनाय स्वाहा प्रायंणाय स्वाहों द्वावाय स्वाहो द्वंताय स्वाहां शूकाराय स्वाहा शूकृताय स्वाहा पर्लायिताय स्वाहाऽऽपर्लायिताय स्वाहाऽऽवल्गंते स्वाहां परावल्गंते स्वाहांऽऽयते स्वाहां प्रयते

स्वाहा सर्वस्मै स्वाहाँ॥ (४२) आयंनायोत्तंरमापलांयिताय षड्वि४ंशतिः॥१॥ अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहां वायवे स्वाहापां मोदाय स्वाहां सिवृत्रे स्वाह्य सरंस्वत्यै स्वाहेन्द्रांय स्वाह्य बृह्स्पतंये स्वाहां मित्राय स्वाह्य वरुंणाय स्वाह्य सर्वस्मै स्वाहां॥ (४३)

पृथिव्यै स्वाहाऽन्तिरक्षाय स्वाहां दिवे स्वाहा सूर्याय स्वाहां चन्द्रमंसे स्वाहा नक्षंत्रभ्यः स्वाहा प्राच्यै दिशे स्वाहा दिश्वेणायै दिशे स्वाहां प्रतीच्यै दिशे स्वाहां प्रतीच्यै दिशे स्वाहां प्रतीच्यै दिशे स्वाहां दिग्भ्यः स्वाहांऽवान्तरिदशाभ्यः स्वाहा समाभ्यः स्वाहां श्रुरुद्धः स्वाहांऽहोरात्रेभ्यः स्वाहांऽधमासभ्यः स्वाहा मासैभ्यः स्वाहत्भ्यः स्वाहां संवथ्सराय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४४)

अग्नये स्वाहा सोमाय स्वाहां सिवते स्वाहा सर्रस्वत्ये स्वाहां पूष्णे स्वाहा बृह्स्पतेये स्वाहा प्रवाहां वायवे स्वाहां मित्राय स्वाहा वरुणाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४५)

पृथिव्ये स्वाह् इन्तरिक्षाय स्वाहां दिवे स्वाहा इग्नये स्वाहा सोमांय स्वाहा सूर्याय स्वाहां चन्द्रमंसे स्वाहा इहे स्वाहा रात्रिये स्वाहुर्जवे स्वाहां साधवे स्वाहां सुक्षित्ये स्वाहां क्षुधे स्वाहां इऽ-शितिम्ने स्वाहा रोगांय स्वाहां हिमाय स्वाहां शोताय स्वाहां- ऽऽतुपाय स्वाहाऽरंण्याय स्वाहां सुवृर्गाय स्वाहां लोकाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहां॥ (४६)

भुवों देवानां कर्मणापसर्तस्यं पृथ्यांसि वसुंभिर्देविभिर्देवतंया गायत्रेणं त्वा छन्दंसा युनज्मि वसन्तेनं त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयामि रुद्रेभिर्देविभिर्देवतंया त्रैष्टुंभेन त्वा छन्दंसा युनज्मि ग्रीष्मेणं त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयाम्यादित्येभिर्देविभिर्देवतंया जागंतेन त्वा छन्दंसा युनज्मि वर्षाभिस्त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयाम्यविश्वेभिर्देविभिर्देवतयानुष्टुभेन त्वा छन्दंसा युनज्मि (४७)

श्रदाँ त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयाम्यिङ्गिरोभिर्देविभिर्देवतया पाङ्केन त्वा छन्दंसा युनिज्म हेमन्तिशिश्रिराभ्यां त्वर्तुनां ह्विषां दीक्षयाम्याहं दीक्षामंरुहमृतस्य पत्नीं गायत्रेण छन्दंसा ब्रह्मणा चर्तर सत्येऽधार सत्यमृतेऽधाम्। महीमू षु सुत्रामाणिमह धृतिः स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमंतिः स्वाहा॥ (४८)

र्ड्ङ्काराय स्वाहें कृताय स्वाहा क्रन्दंते स्वाहांऽवक्रन्दंते स्वाहा प्रोथंते स्वाहां प्रप्रोथंते स्वाहां गृन्धाय स्वाहां प्राताय स्वाहां प्राणाय स्वाहां व्यानाय स्वाहांऽपानाय स्वाहां सन्दीयमानाय स्वाहा सन्दिताय स्वाहां विचृत्यमानाय स्वाहा विचृत्ताय स्वाहां पलायिष्यमांणाय स्वाहा पलायिताय स्वाहोंपर इस्यते स्वाहोपंरताय स्वाहां निवेक्ष्यते स्वाहां निविशमांनाय स्वाहा निविष्टाय स्वाहां निषथ्स्यते स्वाहां निषीदंते स्वाहा निषंण्णाय स्वाहां (४९)

आसिष्यते स्वाहाऽऽसीनाय स्वाहांऽऽसिताय स्वाहां निपथ्स्यते स्वाहां निपद्यंमानाय स्वाहा निपंन्नाय स्वाहां शयिष्यते स्वाहा शयांनाय स्वाहां शयिताय स्वाहां सम्मीलिष्यते स्वाहां सम्मीलंते स्वाहा सम्मीलिताय स्वाहां स्वपस्यते स्वाहां स्वपते स्वाहां सुप्ताय स्वाहां प्रभोथ्स्यते स्वाहां प्रबुध्यंमानाय स्वाहा प्रबुंद्धाय स्वाहां जागरिष्यते स्वाहा जाग्रंते स्वाहां जागरिताय स्वाहा शुश्रूषमाणाय स्वाहां शृण्वते स्वाहां श्रुताय स्वाहां वीक्षिष्यते स्वाहां (५०)

वीक्षंमाणाय स्वाह् वीक्षिताय स्वाहां स॰हास्यते स्वाहां स्विहांनाय स्वाहोजिहांनाय स्वाहां विवध्स्यते स्वाहां विवर्तमानाय स्वाहा विवृत्ताय स्वाहोत्थास्यते स्वाहोत्तिष्ठंते स्वाहोत्थिताय स्वाहां विधविष्यते स्वाहां विधून्वानाय स्वाहा विधूंताय स्वाहोत्क्र स्यते स्वाहोत्क्रामंते स्वाहोत्क्रामंत्य स्वाहां चङ्कमिष्यते स्वाहां चङ्कम्यमांणाय स्वाहां चङ्कमिताय स्वाहां कण्डूयिष्यते स्वाहां कण्डूयमांनाय स्वाहां कण्डूयिताय स्वाहां निकषिष्यते स्वाहां निकषिष्यते स्वाहां निकषिष्यते स्वाहां निकषिष्यते स्वाहां निकषिण्यते स्वाहां

यत्पिबंति तस्मै स्वाहा यन्मेहंति तस्मै स्वाहा यच्छकृंत्करोति तस्मै स्वाहा रेतंसे स्वाहाँ प्रजाभ्यः स्वाहाँ प्रजनंनाय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहाँ॥ (५१)

33]

अग्नये स्वाहां वायवे स्वाहा सूर्यांय स्वाहृतंमंस्यृतस्यतंमंसि सत्यमंसि सत्यस्यं सत्यमंस्यृतस्य पन्थां असि देवानां छायामृंतस्य नाम् तथ्सत्यं यत्त्वं प्रजापंतिरस्यिष् यदंस्मिन्वाजिनींव शुभः स्पर्यन्ते दिवः सूर्येण् विशोऽपो वृंणानः पंवते कृव्यन्पशुं न गोपा इर्यः परिजमा (५२)

प्रजनंनं प्रातः सब्ने वे ब्रंह्मबादिनः स त्वा अङ्गिरस् आपो वे सोमो वे संहम्रतम्याऽत्रिर्जुमदिग्निः संबथ्सरो देवस्यं बिभूरायंनायाग्रये पृथिव्या अग्नये पृथिव्ये भुवं ईङ्कारायाऽन्नये वायवे सूर्याय वि२शृतिः॥२०॥ प्रजनंनमङ्गिरसः सोमो वे प्रतिगृह्णाति बीभूवीक्षंमाणाय् द्विपंश्चाशत्॥५२॥

प्रजनेनं परिज्मा॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः॥७-१॥

🔁 generated on July 6, 2025

Downloaded from

♦ http://stotrasamhita.github.io | • StotraSamhita | Credits